

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de harmonisatie in functie van het nieuw strafwetboek en overige wijzigingen
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Op 29 februari 2024 werden de nieuwe boeken I en II van het Strafwetboek (hierna het 'Nieuw Strafwetboek') op federaal niveau aangenomen. Het Nieuw Strafwetboek gebruikt een nieuwe nummering en vervangt de klassieke strafvorken door strafniveaus. Daardoor moeten de verwijzingen naar het Strafwetboek in de Vlaamse regelgeving worden aangepast.

Dit ontwerp van decreet wijzigt het jeugddelinquentiedecreet teneinde het te harmoniseren met het Nieuw Strafwetboek. Deze harmonisatieoefening omvat drie elementen. Ten eerste wordt de status quo behouden zodat de voldoende zwaarwichtige misdrijven die vervat zijn binnen het huidige toepassingsgebied van het jeugddelinquentiedecreet daaronder blijven vallen eens het Nieuw Strafwetboek in werking treedt op 1 september 2026. Ten tweede wordt de lijst van misdrijfcategorieën die vandaag reeds onder het toepassingsgebied van bepaalde jeugdreacties vallen dan wel daarvan zijn uitgesloten, geactualiseerd. In het verleden heeft de decreetgever er uitdrukkelijk voor gekozen om zwaarwichtige misdrijven zoals ernstige schendingen van het humanitair recht, zedenmisdrijven, terrorismemisdrijven, levensdelicten en andere misdrijven die de fysieke of psychische integriteit aantasten, onder het toepassingsgebied van bepaalde reacties te plaatsen (oriëntatie, (langdurige) gesloten begeleiding, terbeschikkingstelling, uithandengeving) dan wel ervan uit te sluiten (bv. elektronische monitoring). Er wordt evenwel vastgesteld dat deze opsomming doorheen de tijd niet steeds op consistente en volledige wijze werd geactualiseerd. Daarom wordt er nu voor geopteerd om deze misdrijfcategorieën in overeenstemming te brengen met de eerder gemaakte beleidskeuzes. Ten derde worden in de lijst van voormelde zwaarwichtige misdrijfcategorieën ook enkele nieuwe misdrijven en misdrijfomschrijvingen opgenomen die door het Nieuw Strafwetboek zelf worden ingevoerd om tot harmonisatie te komen.

Tot slot bevat dit ontwerp ook enkele technische wijzigingen ter verdere optimalisatie van het jeugddelinquentiedecreet.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Dit voorontwerp van decreet situeert zich binnen het beleidsveld Justitie en Handhaving binnen het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaand voorontwerp van decreet werd aangepast aan:

- Het wetgevingstechnisch en taaladvies van 21 april 2026;
- Het JoKER-advies van 22 april 2026;
- Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën van 8 april 2026.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Op 29 februari 2024 werd het Nieuw Strafwetboek op federaal niveau aangenomen met een nieuwe nummering en wijzigingen in de strafmaten. Voortaan wordt er gewerkt met strafniveaus (art. 36 Sw.) in plaats van afzonderlijke strafvorken per misdrijf. Dit geldt niet alleen voor misdrijven in boek II van het Nieuw Strafwetboek, maar ook voor bepaalde misdrijven in bijzondere strafwetgeving die moesten worden geharmoniseerd met het Nieuw Strafwetboek (bv. drugs misdrijven). Aangezien het jeugddelinquentiedecreet veelvuldig verwijst naar die federaal geregelde misdrijven en strafvorken, moet het huidige jeugddelinquentiedecreet worden geharmoniseerd met het Nieuw Strafwetboek. Op deze manier wordt de continuïteit in de toepassing van het jeugddelinquentierecht verzekerd bij de inwerkingtreding van het Nieuw Strafwetboek op 1 september 2026.

B. Inhoud

In het decreet jeugddelinquentierecht worden een aantal reacties, waaronder een gesloten oriëntatie en gesloten begeleiding, elektronische monitoring, een langdurige gesloten begeleiding en uithandengeving, afhankelijk gesteld van de ernst van het jeugddelict. De ernst van het jeugddelict wordt bepaald op basis van de strafmaat die in de federale wetgeving (het Strafwetboek of de bijzondere strafwetgeving) aan het desbetreffende misdrijf is gekoppeld, zoals die zou gelden indien het misdrijf door een meerderjarige was gepleegd. Bovendien zijn sommige reacties enkel mogelijk voor specifieke misdrijven.

Nu het Nieuw Strafwetboek een nieuwe nummering hanteert en de klassieke strafvorken vervangt door strafniveaus, dient het jeugddelinquentierecht geharmoniseerd te worden met dit nieuwe stelsel. Deze harmonisatieoefening omvat drie elementen. Ten eerste wordt uitgegaan van het behoud van de status quo, zodat de misdrijven die vervat zijn in het huidige toepassingsgebied van het jeugddelinquentiedecreet daaronder blijven vallen zodra het Nieuw Strafwetboek op 1 september

2026 in werking treedt. Bij het bepalen van deze 'status quo' bleek echter wel dat, door de keuze van de federale wetgever om met strafniveaus te werken, een loutere één-op-één omzetting van artikelen en strafniveaus ertoe zou kunnen leiden dat sommige misdrijven niet langer onder het toepassingsgebied van bepaalde jeugdreacties vallen. Om dit te voorkomen, wordt bepaald dat deze specifieke misdrijven ook in de toekomst binnen het toepassingsgebied van de betrokken jeugdreacties blijven. Zo zorgen we ervoor dat minderjarigen die zware feiten hebben gepleegd, zoals brandstichting en verkrachting, nog steeds geplaatst kunnen worden in de gemeenschapsinstellingen, iets wat bij een strikte omzetting niet meer het geval zou zijn.

Ten tweede wordt de lijst van misdrijfcategorieën die vandaag reeds onder het toepassingsgebied van bepaalde jeugdreacties vallen dan wel daarvan zijn uitgesloten, geactualiseerd. In het verleden heeft de decreetgever er uitdrukkelijk voor gekozen om misdrijven zoals ernstige schendingen van het humanitair recht, zedenmisdrijven, terrorismemisdrijven, levensdelicten en andere misdrijven die de fysieke of psychische integriteit aantasten, onder het toepassingsgebied van bepaalde reacties te plaatsen (oriëntatie, (langdurige) gesloten begeleiding, terbeschikkingstelling, uithandengeving) dan wel ervan uit te sluiten (bv. elektronische monitoring).

Er wordt evenwel vastgesteld dat deze opsomming doorheen de tijd niet steeds op consistente en volledige wijze werd geactualiseerd. Daarom wordt er nu voor geopteerd om deze misdrijfcategorieën in overeenstemming te brengen met de eerder gemaakte beleidskeuzes.. Zo worden er een aantal reeds bestaande ernstige misdrijven binnen voormelde misdrijfcategorieën, zoals terrorismemisdrijven en vormen van verkrachting eveneens onder het toepassingsgebied van bepaalde reacties gebracht. Ook worden dergelijke misdrijven expliciet uitgesloten van elektronische monitoring.

Ten derde worden in de lijst van voormelde zwaarwichtige misdrijfcategorieën ook een aantal nieuwe misdrijven en misdrijfschrijvingen opgenomen die door het Nieuw Strafwetboek zelf worden ingevoerd. Enerzijds gaat het daarbij om nieuwe misdrijven zoals, bijvoorbeeld het aanzetten tot zelfdoding, en anderzijds om nieuwe misdrijfschrijvingen. Die laatste vielen vroeger al onder bestaande misdrijven, maar worden nu expliciet afzonderlijk als misdrijf omschreven. Zo wordt bijvoorbeeld doodslag op een minderjarige, dat voorheen onder het algemene misdrijf doodslag viel, nu als een apart misdrijf gedefinieerd en bijgevolg afzonderlijk opgenomen binnen het toepassingsgebied van verschillende reacties.

Het resultaat van de harmonisatieoefening die voormelde drie elementen omvat wordt opgenomen in de bijlage aan de memorie van toelichting. In deze bijlage wordt per jeugdreactie een integrale opsomming gemaakt van de misdrijven die onder het toepassingsgebied vallen dan wel ervan uitgesloten worden en dat telkens uitsplitst in: de 'status quo'-misdrijven, de geactualiseerde misdrijfcategorieën (ernstige schending humanitair recht, zedenmisdrijven, terrorismemisdrijven, levensdelicten of andere feiten die de fysieke en psychische integriteit aantasten) en de nieuwe misdrijven en misdrijfschrijvingen die worden ingevoerd door het Nieuw Strafwetboek. De algemene omzetting naar de bepalingen van het Nieuw Strafwetboek werd daarbij uitgevoerd met behulp van de concordantietabel als bijlage bij het Nieuw Strafwetboek.

Tot slot bevat dit ontwerp ook nog enkele technische wijzigingen ter verdere optimalisatie van het jeugddelinquentiedecreet.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor de artikelsgewijze toelichting wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet en de bijlage aan deze memorie.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van decreet heeft geen budgettaire impact. Het uitgangspunt van de wijzigingen in dit decreet is namelijk het behouden van de 'status quo' van het huidige toepassingsgebied van het decreet. Ook de actualisering van het toepassingsgebied van bepaalde reacties met bijkomende zeden, terrorisme- en levensdelicten heeft geen budgettaire impact. Deze categorieën van misdrijven vielen al grotendeels onder het toepassingsgebied van het jeugddelinquentiedecreet. Het Nieuw Strafwetboek voorziet in meer specifieke misdrijfomschrijvingen, die in het huidige Strafwetboek echter reeds onder een algemeen misdrijf vielen en daardoor ook al binnen het toepassingsgebied ressorteerden.

Het advies van de Inspectie van Financiën is gunstig en werd verleend op 8 april 2026.

B. ESR-TOETS

Het voorontwerp van decreet heeft geen ESR-impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van decreet heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorontwerp van decreet heeft geen bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na de eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering worden gelijktijdig volgende adviezen gevraagd:

- Er wordt met spoedeisendheid advies gevraagd aan de Vlaamse Jeugdraad en de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;
- Er wordt advies gevraagd aan het College van de hoven en rechtbanken, met de vraag om gelet op de hoogdringendheid het advies te willen verlenen binnen een termijn van dertig dagen.
- Er wordt advies gevraagd aan de Raad van State, met de vraag om binnen de termijn van dertig dagen advies te verlenen.

Op basis van deze adviezen zal er een definitieve goedkeuring worden gevraagd aan de Vlaamse Regering. In functie van de bovenstaande adviezen kan het voorontwerp van decreet worden aangepast.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de harmonisatie in functie van het nieuw strafwetboek en overige wijzigingen en de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, de Vlaamse Jeugdraad met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 10 werkdagen;
- 3° de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van het College van de hoven en rechtbanken met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen;
- 4° de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten over het voornoemde voorontwerp van decreet het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen,

Caroline GENNEZ

Bijlagen:

- Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de harmonisatie in functie van het nieuw strafwetboek en overige wijzigingen;
- Memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet en de bijlage aan de memorie;
- Advies van de Inspectie van Financiën.